Ši ataskaita pateikiama Lietuvos Respublikos vardu pagal I/8 sprendimą.

Asmens, atsakingo už nacionalinės ataskaitos pateikimą, vardas ir pavardė:	**Romas Jankauskas,** Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Visuomenės informavimo ir viešųjų ryšių departamento direktorius
Parašas:	
Data:	2005-01-20

ORHUSO KONVENCIJOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITA

Šalis	**Lietuvos Respublika**
Nacionalinis kontaktinis asmuo	
Pilnas institucijos pavadinimas:	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
Pareigūno vardas, pavardė ir pareigos:	Sigita Grinevičė, Visuomenės informavimo ir viešųjų ryšių departamento Visuomenės informavimo skyriaus vyriausioji specialistė
Pašto adresas:	Jakšto St. 4/9, Vilnius LT-01105
Telefonas:	+370 5 266 36 59
Faksas:	+370 5 266 36 63
El. paštas:	s.grinevice@am.lt

Pateikite trumpą informaciją apie šios ataskaitos rengimo procesą, tame tarpe informaciją, su kokiomis institucijomis buvo konsultuotasi arba kurios prisidėjo prie jos ruošimo, kaip buvo konsultuojamasi su visuomene ir kaip buvo atsižvelgta į konsultavimosi su visuomene rezultatus, kokia medžiaga buvo remtasi kaip pagrindu ruošiant šią ataskaitą.

Pagrindinę ataskaitos dalį ruošė LR aplinkos ministerijos (AM) ir jai pavaldžios Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) specialistai, atsakingi už Konvencijos įgyvendinimą. Ruošiant ataskaitą naudotasi LR teisės aktais, tarptautiniais susitarimais, valstybės ir savivaldybių institucijų tinklalapiais ir kita jų turima ar pateikta informacija.

Pradinis ataskaitos projektas buvo pateiktas visuomenės svarstymui nuo 2004 m. gruodžio mėn. 7 d. iki 31d. Aplinkos ministerijos tinklalapio rubrikoje „Viešieji ryšiai“. Apie galimybę susipažinti bei teikti pastabas buvo paskelbta to paties tinklalapio tituliniame lape. 2005 m. sausio mėn. 3 d. buvo gautas raštas, pasirašytas 5 Lietuvoje veikiančių nevyriausybinių organizacijų (NVO) atstovų, t.y. Regioninio aplinkos centro (REC-Lietuva), Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centro (ECAT – Lietuva), Baltijos aplinkos forumo (BEF – Lietuva), bendrijos „Atgaja“ ir Lietuvos entomologų draugijos. Šis atsiliepimas naudingas ne tik ruošiamai ataskaitai. Jame pateikti pasiūlymai svarbūs ir tolimesniam valstybės institucijų bendradarbiavimui su NVO siekiant efektyviai įgyvendinti Orhuso konvenciją Lietuvoje. NVO atsiliepime pateiktos pastabos bei pasiūlymai yra įvertinti bei panaudoti ruošiant ataskaitos galutinę versiją.

Praneškite apie bet kokias ypatingas aplinkybes, svarbias šios ataskaitos supratimui.

Ataskaitos ruošimo laikotarpiu buvo taisomas 1999 m. LRV nutarimas Nr. 1175 „Dėl informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos“ (toliau – Tvarka). Šis teisės aktas yra vienas iš pagrindinių dokumentų, reglamentuojančių informacijos teikimo visuomenei tvarką. Jis buvo keičiamas įgyvendinant 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinančią Tarybos direktyvą 90/313/EEB. Siekiant aiškiau reglamentuoti visuomenės teisę gauti informaciją apie aplinką, į naują Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo redakciją bus įtraukta „visuomenės“ sąvoka, pateikiamas skelbiamos ir platinamos informacijos apie aplinką sąrašas, akcentuojamas viešųjų telekomunikacijų tinklų naudojimas informacijos platinimui. *Tuo pat metu taip pat buvo taisomas ir Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas bei poįstatyminiai aktai pagal 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/35/EB nustatančią visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus.*

3 straipsnis

Išvardinkite teisines, reglamentuojančias ir kitas priemones, įgyvendinančias bendrąsias 3 straipsnio 2, 3, 4, 7 ir 8 dalių nuostatas.

Paaiškinkite, kaip šios dalys įgyvendintos. Konkrečiai aprašykite:

(a) 2 dalyje minimas priemones, naudojamas siekiant užtikrinti, kad pareigūnai ir valstybės institucijos nukreiptų ir suteiktų reikalingą informaciją;

(b) 3 dalyje minimas priemones, kurių imamasi siekiant remti švietimą ir aplinkosauginį informavimą;

(c) 4 dalyje minimas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, padedančioms siekti aplinkosauginių tikslų;

(d) 7 dalyje minimas naudotinas priemones, remiant šios Konvencijos principų taikymą tarptautiniame lygmenyje;

(e) 8 dalyje minimas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad asmenys, besinaudojantys šioje Konvencijoje numatytomis teisėmis, nebūtų baudžiami už savo veiklą, persekiojami ar kitais būdais varžomi;

(a) *Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymą (Nr. VIII-1524) informacijos atstovas asmenims turi teikti visokeriopą pagalbą ir padėti įgyvendinti jų teises. Asmenų aptarnavimo tvarką taip pat reglamentuoja 2002 m. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 1491 „Dėl piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos patvirtinimo“. Pagal LR Vyriausybės nutarimo Nr. 1175 „Dėl informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos“ (toliau – Tvarkos) nuostatus, valstybės ir savivaldybių institucijos turi paskirti padalinį arba darbuotoją, atsakingą už informacijos pateikimą.*

Konkrečiose aplinkos politikos srityse visuomenės informavimą ir dalyvavimą reglamentuoja specializuoti teisės aktai. 1996 m. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1079 buvo patvirtinti Teritorijų planavimo dokumentų projektų svarstymo su visuomene nuostatai, o 2004 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 904 „ Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimo Nr. 1079 „Dėl teritorijų planavimo dokumentų projektų svarstymo su visuomene nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ nuostatai išdėstyti nauja redakcija, pakeistas jų pavadinimas - „Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai“. Šie nuostatai yra privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigos, juridiniams ir fiziniams asmenims, dalyvaujantiems teritorijų planavimo dokumento rengime. Jie reglamentuoja visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese tvarką bei nustato bendrojo, specialiojo ir detaliojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo viešumą užtikrinančias procedūras.

(b) *Valstybinėje aplinkos apsaugos strategijoje (1996 m.) kaip vienas iš aplinkos apsaugos politikos principų įvardintas informacijos viešumas. 1998 m. patvirtinta LR visuomenės aplinkosauginio švietimo strategija ir veiksmų programa (pastaroji šiuo metu atnaujinama), kurios vienas iš uždavinių - didinti visuomenės kompetenciją aplinkosaugos srityje ir skatinti ją dalyvauti priimant bei įgyvendinant politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus. 2004 m. birželio 8 d. aplinkos ministro įsakymu buvo patvirtinta Informavimo apie aplinką ir Lietuvos gyventojų aplinkosauginio švietimo skatinimo programa ir veiksmų planas 2004-2006 m. Jame numatytos visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo priemonės: NVO, savivaldybių bei apskričių administracijų vykdomos ekologinės akcijos, informacinės kampanijos, pažintiniai informaciniai žiniasklaidos projektai, populiarioji leidyba, taip pat AM pajėgumų stiprinimas visuomenės informavimo srityje, t.y. informacinio centro, užsiimsiančio leidyba, akcijomis, kt. „žaliosiomis“ visuomenės informavimo priemonėmis, veikla. Gerinant sąlygas visuomenei gauti išsamią, operatyvią aplinkos informaciją, numatomas aplinkai skirto internetinio tinklalapio sukūrimas bei aplinkos sektoriaus viešųjų paslaugų teikimo visuomenei per interneto tinklą informacinės sistemos sukūrimas.*

(c) *Asociacijų ir kitų visuomeninių organizacijų steigimąsi ir veiklą reglamentuoja LR asociacijų įstatymas. LR aplinkos apsaugos įstatymo 7straipsnis nustato piliečių, visuomeninių organizacijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų teises, atitinkančias visas Konvencijoje aprašytas teises. Bendradarbiavimas su aplinkosauginėmis NVO yra numatytas ir įvairiuose aplinkosaugą, statybas, teritorijų planavimą, kt. veiklos sritis reglamentuojančiuose teisės aktuose, AM planuose ir strategijose, tame tarpe - Valstybinėje aplinkos apsaugos strategijoje, LR visuomenės aplinkosauginio švietimo strategijoje ir veiksmų programoje, Aplinkosauginio švietimo skatinimo programoje ir kituose valstybės ir savivaldybių institucijų dokumentuose. Lėšos visuomenės aplinkosauginiam švietimui ir informavimui paprastai yra skiriamos iš LR Aplinkos apsaugos rėmimo programos. Aplinkos ministerija glaudžiai bendradarbiauja su NVO. Gamtosauginių nevyriausybinių organizacijų atstovai lygiomis teisėmis su aplinkosaugininkais bei mokslo ir mokymo institucijų atstovais sudaro AM Kolegiją. Tai patariamoji institucija. Kolegijoje svarstomi svarbiausi ministerijos veiklos klausimai, aptariamos pagrindinės ministerijos veiklos kryptys, uždaviniai, išklausomi AM pavaldžių institucijų vadovų pranešimai, ataskaitos, kt. klausimai. Kita patariamoji institucija – AM Patarėjų taryba. Tarybos nariai – mokslo ir studijų institucijų, NVO atstovai – svarsto svarbiausius gamtos išteklių naudojimo, teritorijų planavimo, statybų, kitus Aplinkos ministerijos kompetencijai priskirtus klausimus. Taryba nagrinėja strategijas, veiklos programas, svarbiausių teisės aktų projektus, ypač tuos, kuriuose gali būti paliečiami visuomenės interesai. Taryba teikia rekomendacijas ministrui dėl priimamų sprendimų.*

NVO projektai taip pat gali būti finansuojami iš savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų, kurias apibrėžia LR savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas Nr. IX - 1607, nustatantis šios programos lėšų šaltinius ir jų naudojimo tvarką. Kaip bendrosios taip ir savivaldybių specialiosios programos finansavimo šaltiniai yra mokesčiai už teršalų išmetimą į aplinką, dalis medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamų gyvūnų išteklių naudojimą, savanoriškos įmokos ir kitos teisėtai gautos lėšos. Kiekviena savivaldybė, remiantis 2003 m. aplinkos ministro įsakymu Nr. 533 „Dėl savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos ataskaitos apie programos priemonių vykdymą formos, jos pildymo instrukcijos bei aplinkosaugos priemonių sąrašo patvirtinimo“ turi pateikti ataskaitas apie šių lėšų panaudojimą.

(d) *Konvencijos nuostatos taikomos ne tik šalies viduje, tačiau įtakoja ir tarptautinę veiklą bei šiame lygmenyje priimamus sprendimus. Konvencijos nuostatos taikomos ES lygmenyje, Baltijos jūros regiono forume Baltija 21, skirtame darniam vystymuisi.*
(e) *LR Konstitucijoje skelbiama, kad žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais - tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.*
Orhuso konvencija Lietuvoje ratifikuota LR įstatymu dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais ratifikavimo Nr. IX-449 (Žin., 2001, Nr. 73-2565)

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą 3 straipsnio dalį.

Įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų reikalavimai įgyvendinami. Kita vertus, efektyvus nuostatų pritaikymas išlieka siekiniu, reikalaujančiu laiko, žmogiškųjų, finansinių ir kitokių sąnaudų.
NVO atstovai atsiųstame atsiliepime pateikia keletą racionalių pasiūlymų dėl aplinkosauginio švietimo strategijos ir veiksmų programos atnaujinimo (pvz., finansavimo programos sudarymas, vieša ataskaitų teikimo tvarka dėl šios strategijos ir veiksmų programos įgyvendinimo). Jos taip pat siūlo parengti ir patvirtinti NVO dalyvavimo ir bendradarbiavimo su AM reglamentą. NVO sunkumus sukelia ir kriterijai, pagal kuriuos jos gali teikti paraiškas aplinkosauginio švietimo programoms įgyvendinti iš struktūrinių fondų lėšų.

Pateikite kitą informaciją apie bendrųjų Konvencijos nuostatų **praktinį pritaikymą**.

(a) *Pagalba asmenims, norintiems pasinaudoti savo teisėmis yra suteikiama, visų pirma, kreipiantis į valstybės ar savivaldybės institucijos informacijos atstovą (pavyzdžiui, Aplinkos ministerijos informacijos atstovo funkcijas atlieka Visuomenės informavimo skyrius), kuris suteikia informaciją telefonu, piliečiams apsilankius institucijoje, bei kreipiantis el. paštu. Jeigu reikalinga speciali informacija, piliečius konsultuoja atitinkamos srities specialistai. Pavyzdžiui, AM specialistų priimamojo grafikas mėnesiui yra skelbiamas ministerijos tinklalapyje, informacijos atstovas skelbia AM kontaktinę informaciją jos tinklalapyje, teikia visoms informacinėms tarnyboms telefonu, publikuoja informaciniuose leidiniuose. Informacijos apie aplinką centrų funkcijas vietose atlieka regionų aplinkos apsaugos departamentai bei miestų ir rajonų agentūros, esantys arčiausiai kiekvieno Lietuvos teritorinio vieneto gyventojų. Juose taip pat galima gauti įvairią informaciją telefonu, elektroniniu paštu, tiesiogiai konsultuojantis ar raštu. Daugelio savivaldybių ir kitų valstybės institucijų skelbimo lentose ar interneto tinklalapiuose galima surasti aptarnavimo tvarką bei informacinių telefonų numerius. Pvz., Vilniaus savivaldybės internetiniame tinklalapyje paskelbtas nemokamo telefono numeris, kuriuo paskambinus galima teirautis informacijos aplinkosaugos klausimais. Kitų savivaldybių tinklalapiuose yra nurodyta, kokiais klausimais gyventojus informuoja vienas ar kitas specialistas ar atskiroje rubrikoje pateikiamas informacijos sąrašas su nuorodomis, kur ją galima rasti.*

(b) *Informaciją apie aplinką visuomenė gauna ne tik per institucijos informacijos atstovą) ar spaudos tarnybą. Informacijos teikimas inicijuojamas ir per aplinkosauginio švietimo projektus, žiniasklaidą. AM kasmet leidžia aplinkos būklės apžvalgas, informacinius, padalomuosius leidinius, plakatus. Vykdomos teminės akcijos pagal patvirtintus prioritetus, informacinės kampanijos. Aplinkosauginė informacija platinama internetu, spaudoje, konferencijose, seminaruose, kitomis informavimo priemonėmis. Žinojimo skatinimas yra nukreiptas į elgesio su supančia aplinka aspektus. AM ir jai pavaldžios institucijos dalyvauja ir kitų organizacijų ar institucijų rengiamuose švietėjiškuose projektuose (pvz., gamtosauginių mokyklų, „žaliojo rakto“ ir kt.). 2003 m. iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų buvo įgyvendinta 41 visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo priemonė. Informacija apie ministerijos padalinių veiklą, ataskaitos yra skelbiamos ministerijos tinklalapyje.*

2004 m. aplinkos ministras A. Kundrotas pasirašė Aplinkos ministerijos bendradarbiavimo aplinkos kokybės valdymo klausimais sutartis su dešimčia šalies mokslo bei studijų institucijų. Šių sutarčių tikslas – didinti mokslo taikomąją reikšmę, sudaryti palankesnes sąlygas efektyviai naudotis turima informacija aplinkos būklės ir aplinkos apsaugos srityse, skatinti mokslo ir studijų institucijas aktyviau dalyvauti tarptautinių aplinkos informacijos tinklų veikloje. Sutartyse numatyti šalių įsipareigojimai aplinkos duomenų ir informacijos rinkimo, analizės, mokslinio vertinimo bei informacijos mainų ir ekspertizės srityse. Bendradarbiavimas tarp šalių vyko jau anksčiau, tačiau šia sutartimi buvo padėtas teisinis pagrindas.

Savivaldybių ir kitos valstybės institucijos pagal pasitvirtintus prioritetus taip pat rengia bei dalyvauja aplinkosauginio švietimo projektuose. Jie finansuojami iš savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų, kitų šaltinių. Savivaldybių aktyvumas šioje srityje yra labai skirtingas.

(c) *AM ir jai pavaldžios institucijos aktyviai bendradarbiauja su aplinkosauginėmis NVO, vykdydamos bendrus projektus, teikdamos metodinę ir kitokią pagalbą. 2003 m. AM Visuomenės informavimo skyrius dalyvavo vykdant 20 projektų (2002m. - 15) su NVO. Lėšos šiems projektams skiriamos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos. Taip pat gali būti finansuojama iš struktūrinių fondų, Vyriausybės administruojamų kitų šalių vyriausybių paramos programų bei kitų šaltinių. 2004 m. aplinkos ministro įsakymu patvirtinta Informavimo apie aplinką ir Lietuvos gyventojų aplinkosauginio švietimo skatinimo programa ir veiksmų planas 2004-2006 m. taip pat paruošti siekiant užtikrinti sėkmingą ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimą pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) 1.3 priemonę „Aplinkos kokybės gerinimas ir žalos aplinkai prevencija“. Pagal šios programos veiksmų plano priemones dėl visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo teikti paraiškas dėl finansavimo galės valstybės institucijos, savivaldybių ir apskričių administracijos bei NVO.*

Savivaldybių administracijos ne tik pačios įtraukia aplinkosaugines NVO į vykdomus projektus (pvz., Alytaus miesto aplinkosauginio švietimo programa 2004m.), bet ir pačios savivaldybės įsijungia į NVO organizuojamus ar koordinuojamus projektus. Pvz., 2004 m. Alytaus miesto savivaldybė dalyvavo viešosios įstaigos Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centro (ECAT-Lietuva) vykdomame ekologinio švietimo projekte "Mokymas " ant ratų": Europos Sąjunga ir aplinkosauga", kurį finansavo PHARE Access programa Centrinei ir Rytų Europai. Šiaulių ir Panevėžių miestų savivaldybės dalyvavo 2002-2004 m. vykusiame tarptautiniame projekte "Aplinkos vadybos ir audito sistema (AVAS) miestuose", finansuojamame Europos Komisijos ir koordinuojamame Baltijos miestų sąjungos Aplinkos komisijos. ECAT-Lietuva administravo projekto veiklą Lietuvoje.

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

AM pavaldžių institucijų ir NVO internetinius adresus galima rasti ministerijos interneto tinklalapyje, adresu www.am.lt .

Lietuvos savivaldybių interneto tinklalapių adresus galima rasti Lietuvos savivaldybių asociacijos tinklalapyje, adresu www.lsa.lt .

Informaciją apie teritorijų planavimą skelbiama savivaldybių interneto tinklalapiuose ir vietos spaudoje.

4 straipsnis

Išvardinkite teisines, reglamentuojančias ir kitas priemones, įgyvendinančias 4 straipsnio nuostatas.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinta kiekviena 4 straipsnio dalis. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

(a) 1 dalyje minimas priemones, kurių buvo imtasi siekiant užtikrinti, kad:

(i) kiekvienas asmuo turėtų teisę gauti informaciją nepaaiškindamas, kam jam tokia informacija reikalinga;

(ii) būtų pateikiamos dokumentų, kuriose yra arba kurie apima prašomą informaciją, kopijos;

(iii) informacija būtų pateikiama prašoma forma.

(b) Priemones, kurių imtasi, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi 2 dalyje pateikiamų laiko terminų;

(c) 3 ir 4 dalyje minimas priemones, kurių imtasi:

(i) informacijos nesuteikimo išimtims numatyti;

(ii) siekiant užtikrinti, kad būtų taikomas šio straipsnio 4 dalies pabaigoje esantis visuomenės interesų testas;

(d) 5 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad prašomos informacijos neturinti valstybės institucija imasi reikalingų veiksmų;

(e) 6 dalyje įvardintas priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas reikalavimas atskirti ir suteikti skelbtiną informacijos dalį;

(f) 7 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi, siekiant užtikrinti, kad atsisakant pateikti informaciją būtų laikomasi laiko terminų ir kitų reikalavimų;

(g) 8 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimų dėl apmokestinimo.

Dėl apibrėžimų. „Valstybės institucijos“. *Tvarkos 2 punkte nurodoma, kad ji taikoma valstybės valdymo ir kitoms valstybės institucijoms, vietos savivaldos institucijoms ir savivaldybių įsteigtoms biudžetinėms bei viešosioms įstaigoms, kurios įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, vykdydamos tiesiogines funkcijas, specifinius įpareigojimus ar įgaliojimus, finansuojamus iš valstybės ir savivaldybių biudžetų bei fondų, sukuria informaciją apie aplinką arba ja disponuoja, išskyrus Respublikos Prezidentą, Lietuvos Respublikos Seimą, Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą, kitus teismus, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigą, Valstybės kontrolę, Lietuvos banką, Valstybės saugumo departamentą ir prokuratūras.*

„Informacijos apie aplinką“ *sąvoka, vartojama nacionaliniuose teisės aktuose, atitinka pateiktąją Konvencijoje. Lietuvoje ši sąvoka apibrėžiama Aplinkos apsaugos įstatyme bei minėtoje Tvarkoje.*

Kol kas ***„visuomenės“*** *sąvoką informacijos teikimą reglamentuojančiuose dokumentuose iš principo atitiko Tvarkoje vartojama „klausėjo“ sąvoka. Klausėjas – tai vienas arba daugiau fizinių, juridinių asmenų ar įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių. Naujojoje nutarimo redakcijoje bus reglamentuota „visuomenės“ sąvoka vietoj „klausėjo“ sąvokos, ir ji bus identiška Konvencijoje vartojamai sąvokai.*

Dėl 3 str. 9 punkto. *Pagal Tvarkos 9 punktą informacija teikiama klausėjams neatsižvelgiant į jų pilietybę, tautybę ir gyvenamąją vietą (jeigu klausėjas yra juridinis asmuo arba įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, - neatsižvelgiant į jo registracijos arba pagrindinės veiklos vietą) ir nereikalaujant nurodyti, kuriam tikslui šios informacijos reikia.*

(a) (i) *Pagal Tvarkos 9 punktą informacija teikiama klausėjams nereikalaujant nurodyti, kuriam tikslui šios informacijos reikia.*

(ii) *Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymo (Nr. VIII-1524) 11str. 2 p., jeigu pareiškėjas prašo pateikti oficialų dokumentą, jam turi būti sudaroma galimybė susipažinti su to dokumento originalu. Jeigu tam galimybės nėra, parengiama dokumento kopija arba išrašas. Už dokumentų kopijų parengimą pareiškėjas atlygina išlaidas Vyriausybės nustatyta tvarka.*

(iii) *Pagal Tvarkos 10 ir 11 punktus informacija teikiama klausėjo pageidaujama forma. Jeigu klausėjas nenurodo informacijos pateikimo formos arba jeigu jo nurodyta forma negalima pateikti informacijos dėl techninių priežasčių, arba informacija visuomenei jau buvo pateikta kita forma, arba valstybės ar savivaldybės institucija mano, jog būtų tikslingiau pateikti informaciją kita forma, informacija pateikiama valstybės ar savivaldybės institucijos pasirinkta forma (nurodžius priežastis).*
(b) *Pagal Tvarkos V skyrių valstybės ir savivaldybių institucijos į paklausimą atsako kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per mėnesį nuo jo gavimo dienos. Jeigu atsakymui parengti nereikia papildomos medžiagos ar tikrinimo, valstybės ir savivaldybių institucijos atsako klausėjui per 15 darbo dienų nuo paklausimo gavimo dienos.*
Jeigu dėl prašomos informacijos apimties ir sudėtingumo valstybės ar savivaldybės institucija negali atsakyti klausėjui per mėnesį, atsakymo terminą šios institucijos vadovas gali pratęsti, tačiau ne ilgiau kaip iki 2 mėnesių nuo paklausimo gavimo dienos. Klausėjui reikia pranešti kiekvienu atveju, kad ir koks būtų sprendimas dėl šio laikotarpio pratęsimo, taip pat turi būti nurodoma pratęsimo priežastis.

(c) (i) *Tvarkos IV skyriuje pateikiamas sąrašas atvejų, kuriais valstybės institucijos gali neteikti informacijos apie aplinką. Šis sąrašas iš esmės sutampa su Konvencijoje pateikiamu sąrašu. Valstybės ir savivaldybių institucijos gali neteikti informacijos apie aplinką, jeigu: prašoma informacijos, kuria valstybės ar savivaldybės institucija nedisponuoja ir teisės aktais neįpareigota jos turėti; paklausimas yra labai abstraktus arba nelogiškai suformuluotas ir klausėjas, paprašytas raštu, jo nepatikslina; paklausimas susijęs su informacija ir duomenimis, kurie dar tik kaupiami, rengiami arba yra neapdoroti; paklausimas yra anoniminis; klausėjas atsisako mokėti už informacijos teikimo paslaugas.*

Tvarkos 16 punkte teigiama, kad valstybės ir savivaldybių institucijos taip pat neteikia informacijos apie aplinką, jeigu teikdamos šią informaciją jos pažeistų įstatymus, susijusius su: valstybės paslaptimi ir jos apsauga; valstybės paslaptimi ir jos apsauga; komercine ir pramonine paslaptimi ir jos apsauga; kvotos, parengtinio tyrimo, drausminių bylų medžiaga, uždarajame teismo posėdyje nagrinėjama arba išnagrinėta byla; asmens duomenų teisine apsauga, asmens sveikatos būklės konfidencialumu bei jo privataus gyvenimo apsauga; saugomų rūšių ir bendrijų radviečių išsaugojimo reikalavimais.

Komercinės ir pramoninės informacijos konfidencialumą reglamentuoja Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas, kuris apibrėžia komercinę paslaptį. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklėse, kurios yra patvirtintos aplinkos ministro 2002 m. įsakymu Nr.80, yra apibrėžiama kokia informacija (komercinė paslaptis) gali būti neteikiama visuomenei.

***(ii)** Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymo (Nr. VIII-1524) 13 str. 2 punkte teigiama, kad visais informacijos nesuteikimo atvejais turi būti įsitikinta, kad tai yra būtina demokratinėje visuomenėje ir, siekiant apsaugoti interesus dėl kurių ta informacija neteikiama, yra svarbiau už pareiškėjo teisę gauti informaciją. Tvarkos 18 punkte taip pat pabrėžiama, kad būtina užtikrinti informacijos, susijusios su teršalų išmetimu į aplinką arba teršalų kenksmingo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai mažinimu, viešumą.*
***(d)** Pagal Tvarkos 12 punktą jeigu paklausimą raštu gavo valstybės ar savivaldybės institucija, kuri neturi prašomos informacijos ir pagal kompetenciją nėra įpareigota ją turėti, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo paklausimo gavimo dienos persiunčia paklausimą kompetentingai institucijai, pranešdama apie tai klausėjui; jeigu iš valstybės ar savivaldybės institucijos žodžiu prašoma informacijos, kurios ji neturi, ji nurodo kompetentingą instituciją, į kurią turėtų kreiptis klausėjas.*
***(e)** Pagal Tvarkos 18 punktą jeigu informacijos dalis gali būti atskirta nuo neteiktinos informacijos, valstybės ar savivaldybės institucija, nepažeisdama neskelbtinos informacijos konfidencialumo reikalavimų ir pranešdama apie tai klausėjui, pateikia prašomos informacijos skelbtiną dalį (ypač tais atvejais, kai būtina užtikrinti informacijos, susijusios su teršalų išmetimu į aplinką arba teršalų kenksmingo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai mažinimu, viešumą).*
***(f)** Pagal Tvarkos 17 punktą apie tai, kad nebus teikiama informacija, susijusi su išimtimis, klausėjui pranešama per 15 darbo dienų nuo paklausimo gavimo dienos, – nurodoma informacijos neteikimo priežastis ir paaiškinama galimybė apskųsti šį sprendimą įstatymų bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka. **(g)** Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (Nr. I–1418) 6 str. 6p. , LRV nutarimas Nr. 1391 „Dėl Oficialios valstybės ir savivaldybių, valdžios ir valdymo institucijų bei kitų biudžetinių organizacijų informacijos registravimo bei pateikimo žmonėms ar viešosios informacijos rengėjams tvarkos patvirtinimo“ 11 ir 12 punktai bei Tvarkos 23 punktas nurodo, kad visa informacija, sukurta valstybės ir savivaldybių institucijų vykdant tiesiogines funkcijas, specifinius įpareigojimus ar įgaliojimus, finansuojamus iš valstybės ir savivaldybių biudžetų bei fondų, yra nemokama. Klausėjas turi sumokėti tik už informacijos apie aplinką teikimo paslaugas (kopijavimą, leidybą ir panašiai). Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymo (Nr. VIII-1524) 11str. 2 p. už dokumentų kopijų parengimą pareiškėjas atlygina išlaidas Vyriausybės nustatyta tvarka. Pagal Tvarkos 24 punktą klausėjas turi sumokėti už informacijos apie aplinką teikimo paslaugas (kopijavimą, leidybą ir panašiai). LRV nutarimas Nr. 1039 „Dėl dokumentų kopijų parengimo išlaidų atlyginimo tvarkos patvirtinimo“ nustato, kopijų apmokėjimo tvarką. Tai atitinka Konvencijos nuostatas.*

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

Teisės aktais reglamentuotos nuostatos įgyvendinamos.

Pateikite kitą informaciją apie teisės gauti informaciją apie aplinką nuostatų **praktinį pritaikymą,** pvz., ar turimi gautų paklausimų, atsisakymų suteikti informaciją ir to priežastis statistiniai duomenys?

Daugiausia paklausimų AM Visuomenės informavimo skyrius (kuriam priskirtos ministerijos informacijos atstovo funkcijos) gauna telefonu arba tiesiogiai bendraujant su interesantu institucijoje. Visuomenės informavimo skyrius informuoja klausėjus, jeigu disponuoja prašoma informacija, o, esant reikalui, interesantai nukreipiami pas specialistus ar instituciją. Rašytiniai prašymai registruojami bendrai su visais prašymais ir skundais bei kitų institucijų, NVO ir pavienių asmenų, todėl atskiros statistikos pateikti negalime. Tačiau yra žinomi paklausimai, gaunami į bendrą ministerijos el. paštą, kurį tvarko informacijos atstovas. 2003 m. el. paštu gauti 393 paklausimai, iš kurių į 183, konsultuodamiesi su specialistais atsakė Visuomenės informavimo skyriaus darbuotojos, ir 206, į kuriuos atsakė kiti AM specialistai. Pagal temas, 117 paklausimų buvo dėl aplinkos kokybės, 94 – dėl statybos ar būsto reikalų, 21- gamtos apsaugos, kiti – dėl saugomų teritorijų, miškų ir kt.

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

Aplinkos ministerijos tinklalapis adresu www.am.lt

Lietuvos savivaldybių interneto tinklalapių adresus galima rasti Lietuvos savivaldybių asociacijos tinklalapyje, adresu www.lsa.lt .

5 straipsnis

Išvardinkite teisines, reglamentuojančias ir kitas priemones, įgyvendinančias 5 straipsnio nuostatas.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinta kiekviena 5 straipsnio dalis. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

(a) 1 dalyje minimas nuostatas, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad:

(i) valstybės institucijos disponuotų ir atnaujintų informaciją apie aplinką;

(ii) būtų sukurtos būtinos sistemos, užtikrinančios, kad valstybės institucijos tinkamai gautų informaciją;

(iii) esant ypatingai padėčiai, atitinkama informacija būtų išplatinama skubiai ir nedelsiant;

(b) 2 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad būdas, kuriuo valstybės institucijos visuomenei pateikia informaciją, būtų skaidrus ir informacija apie aplinką būtų efektyviai prieinama;

(c) 3 dalyje pateikiamas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad informacija apie aplinką būtų palaipsniui prieinama elektroninėse duomenų bazėse, kurios būtų lengvai visuomenei prieinamos viešaisiais telekomunikacijų tinklais;

(d) 4 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi siekiant spausdinti ir platinti nacionalines aplinkos būklės ataskaitas;

(e) 5 dalyje minimas priemones, taikomas informacijai platinti;

(f) 6 dalyje minimas priemones, kurių imamasi skatinant operatorius, kurių veikla susijusi su dideliu poveikiu aplinkai, reguliariai informuoti visuomenę apie jų veiklos ir produktų poveikį aplinkai;

(g) priemones dėl informacijos spausdinimo ir teikimo, kaip reikalaujama 7 dalyje;

(h) 8 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi siekiant parengti mechanizmus, užtikrinančius pakankamos informacijos apie produktus pateikimą visuomenei;

(i) 9 dalyje nurodytas priemones, kurių imamasi nacionalinei užterštumo kadastrų ir registrų sistemai įkurti.

Dėl 3 str. 9 punkto *žr. į 4 straipsnį.*

Dėl 2 straipsnio sąvokų *žr. į 4 straipsnį.*

(a) *Valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijų (pagal kompetenciją) pareiga rinkti ir platinti informaciją apie aplinką yra įtvirtinta Aplinkos apsaugos įstatyme. 8 straipsnyje teigiama, kad šios institucijos privalo stebėti aplinkos kokybės pokyčius ir informuoti apie tai visuomenę, nustatyti ekologiškai pagrįstus ir techniniu požiūriu įgyvendinamus aplinkos kokybės normatyvus bei standartus; viešai skelbti ūkinės veiklos, galinčios turėti kenksmingo poveikio aplinkai, projektus. Bendras rinktinos, platinamos ir atnaujinamos informacijos sąrašas bus pateiktas šiuo metu rengiamoje naujoje Tvarkos redakcijoje. Kol kas platintina informacija reglamentuojama įvairiuose skirtingų sričių teisės aktuose: 1999 m. aplinkos ministro įsakyme Nr. 408 „Dėl teršalų išmetimo į aplinką apskaitos tvarkos patvirtinimo“, 1999 m. aplinkos ministro įsakyme Nr. 217 „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“.*

Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas nustato aplinkos monitoringo struktūrą. Ją sudaro valstybinis, savivaldybių ir ūkio subjektų aplinkos monitoringas. Vadovaujantis šio įstatymo nuostatomis ir 2002 m. aplinkos ministro įsakymu Nr.160 patvirtintais Valstybinio aplinkos monitoringo nuostatais, yra rengiama Valstybinė aplinkos monitoringo programa, pagal kurią daugybė skirtingų valstybinių ir mokslo institucijų Lietuvos mastu renka duomenis ir informaciją apie skirtingų aplinkos elementų būklę, atlieka šios informacijos analizę ir teikia duomenis atitinkamoms valstybinėms institucijoms.

Savivaldybių institucijos, vadovaujantis 2004 m. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1 - 436 patvirtintais Bendraisiais savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatais, organizuoja ir vykdo aplinkos monitoringą bei kaupia jo duomenis savo teritorijų ribose. Konkreti savivaldybių aplinkos monitoringo vykdymo tvarka (stebėjimo vietos, objektai, parametrai, periodiškumas, stebėjimo metodai ir kt.) nustatoma savivaldybių institucijų ar jų įgaliotų įstaigų parengtose bei teisės aktų nustatyta tvarka suderintose ir patvirtintose savivaldybių aplinkos monitoringo programose.
Ūkio subjektai, vadovaudamiesi 2003 m. aplinkos ministro įsakymu Nr. 230 patvirtinta „Ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarka“ bei kitais teisės aktais, vykdo taršos šaltinių monitoringą ir poveikio aplinkai monitoringą bei teikia monitoringo duomenis atitinkamoms valdžios institucijoms.
Taigi esanti juridinė bazė leidžia valstybės valdžios ir valdymo institucijoms nuolat kaupti, platinti ir atnaujinti informaciją apie aplinką.

Informavimą ypatingų ekologinių situacijų metu reglamentuoja LR civilinės saugos įstatymas. Taip pat vadovaujamasi aplinkos ministro 2003 m. įsakymu Nr. 248 „Dėl veiksmų ypatingųjų ekologinių ir kitų ekstremalių situacijų bei avarijų atvejais ir jų padarinių likvidavimo valdymo“. Susidarius ypatingai ekologinei situacijai yra rengiama trumpa ataskaita apie ekologinę situaciją ir jos pasekmes aplinkai. Aktuali ir operatyvi informacija apie yra talpinama Aplinkos ministerijos ir Aplinkos apsaugos agentūros internetiniuose tinklalapiuose.

(b) *Informacijos teikimo pobūdį, mastą ir pagrindines sąlygas reglamentuoja Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymas (Nr. VIII-1524), LRV nutarimas Nr. 1491 „Dėl piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos patvirtinimo“. Visuomenei turi būti sudarytos sąlygos susipažinti su priimtomis informacijos teikimo procedūromis. Kaip jau buvo minėta, informacijos prieinamumo supaprastinimui institucijose yra įsteigtos informacijos atstovo tarnybos, t.y. padalinys ar darbuotojas, atsakingas už informacijos pateikimą. Pagal Tvarkos nuostatus, institucijos turi nurodyti turimos informacijos apie aplinką sąvadą, informacijos fiksavimo formą, informacijos pateikimo klausėjui terminus, paslaugų kainas ir apmokėjimo tvarką bei kitus reikalavimus.*
Kiekvienoje informacijos apie aplinką turinčioje institucijoje arba AM interneto tinklalapyje galima rasti informacijos apie aplinką sąvadą, kuriame nurodoma, kokią, kurioje institucijoje ir kokia forma informaciją apie aplinką galima rasti.
Pagal Tvarkos nuostatus informacija apie aplinką turi būti lengvai prieinama naudojantis viešųjų telekomunikacijų priemonėmis (jeigu ši informacija turima elektroninėje laikmenoje ir yra reikiama techninė įranga). Informacija interesantus taip pat gali pasiekti telefonu, el. paštu, tiesiogiai konsultuojant ar raštu.

Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymas taip pat numato, kad esant galimybei interesantui suteikiama galimybė susipažinti su dokumento originalu.
Daug informacijos apie aplinką galima rasti AM ir jai pavaldžių institucijose bei jų tinklalapiuose. Turimą informaciją apie aplinką rašytine, elektronine ar kitokia forma skelbia arba paprašius teikia ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos. AM sistemos tinklalapiuose informaciją patogu rasti naudojantis paieškos sistema arba tematine rodykle.

(c) *Siekiant, kad informacijos kiekis ir pasiekiamumas didėtų naudojantis naujausiomis technologijomis ir internetu, 1999 m. buvo priimtas LRV nutarimas Nr. 118 „ Dėl įstatymų ir kitų norminių teisės aktų projektų skelbimo „Interneto“ tinkle“. 2003-04-18 LR Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės institucijų interneto svetainėms patvirtinimo“, kurio tikslas – sudaryti visuomenei sąlygas gauti internetu visą viešą informaciją apie valstybės institucijų funkcijas, siekiant reguliaraus informacijos atnaujinimo, veiksmingumo, aktualumo ir patikimumo. Nutarime taip pat nustatyta, kad pateikiama informacija turi būti susisteminta ir reguliariai, t. y. pagal keitimosi periodiškumą, atnaujinama.*

Tvarkoje teigiama, kad valstybės ir savivaldybių institucijos užtikrina, kad informacija apie aplinką būtų lengvai prieinama visuomenei per viešąsias telekomunikacijų priemones (jeigu ši informacija turima elektroninėje laikmenoje ir yra reikiama techninė įranga). Naujojoje Tvarkos redakcijoje numatomas dar didesnis informavimo kompiuterinės telekomunikacijos priemonėmis akcentavimas. Ši sąlyga yra įvykdoma, kadangi visos daugelis valstybės bei savivaldybių institucijų turi savo interneto tinklalapius.

Šiais metais yra vykdomas ministerijai pavaldžių institucijų tinklalapių sujungimas į bendrą tinklą. Kol kas savo atskirų tinklalapių neturi regioniniai aplinkos apsaugos departamentai (išskyrus Šiaulių RAAD). Kita vertus, turėti atskirus tinklalapius nebūtinai reiškia, kad informacija taip pateikiama efektyviausiai. Bendra RAAD'ų teikiama informacija skelbiama jų centrinės institucijos - Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos tinklalapyje http://vaai.am.lt .

Visa informacija, kurią teisės aktų nustatyta tvarka kaupia Aplinkos apsaugos agentūra (informacija apie upių baseinus, vandens telkinių kokybę, įvairių Tarptautinių projektų ataskaitos, konferencijų apžvalgos, mokslo tyrimų aplinkos monitoringo srityje ataskaitos, valstybinio oro monitoringo matavimų duomenys, su taršos integruota prevencija ir kontrole susijusi medžiaga, žemėlapiai, įvairios schemos ir t.t.) yra nuolat talpinama ir atnaujinama Agentūros internetiniame tinklalapyje, adresu: http://aaa.am.lt;

Nors visos Lietuvos savivaldybės turi savo internetinius tinklalapius, teikiamos informacijos apie aplinką kiekis yra labai skirtingas. Dažniausiai skelbiama ta informacija, kurią skelbti reikalauja teisės aktai, pvz., informaciją apie teritorijų planavimą, nors elektronine forma galima rasti ir informacijos apie aplinką sąvadą, aplinkos monitoringo duomenis, aplinkos būklės ataskaitas, informaciją apie biologinę įvairovę ir pan. Tiesa, tokią situaciją nulemia daugelis veiksnių: specialistų, dirbančių aplinkos klausimais, skaičius savivaldybės institucijose, lėšos ir pan.

(d) *Kiekvienais metais, AM išleidžia leidinį apie aplinkos būklę Lietuvoje („Aplinka“), kuriame pateikiama informacija tiek apie aplinkos būklę, tiek apie pagrindines iškylančias aplinkosaugines problemas. Leidinys yra platinamas visuomenei, valdžios ir mokslo institucijoms.*

Taip pat yra rengiama skaitmeninė šio leidinio versija (tiek lietuvių, tiek anglų kalbomis), kuri yra talpinama AM tinklalapyje.

e) *Siekiant platinti informaciją, nurodytą Konvencijos 5 str. 5 dalyje, naudojamasi ankstesniame (c) punkte nurodytomis priemonėmis. Sąraše nurodytą informaciją galima rasti Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų bei LR Seimo interneto tinklalapiuose. Įstatymai ir kiti teisės aktai įstatymų nustatyta tvarka taip pat spausdinami „Valstybės žiniose“ bei „Informaciniuose pranešimuose“ prieinamuose visuomenei ir popieriniame variante.*

Pataisytoje Tavrkoje bus nurodyta išsamus (išsamesnis nei esantis Konvencijoje) pateikiamos ir aktyviai platinamos informacijos sąrašas. Kol kas siekiant palengvinti informacijos apie aplinką radimą, yra paruoštas institucijų, disponuojančių tokia informacija nuorodų sąrašas, vadinamas Informacijos apie aplinką sąvadas (el. variantas skelbiamas www.am.lt).

Visa informacija apie pasirašytus tarptautinius susitarimus (pagal kompetenciją) yra talpinama AM, AAA ir kitų institucijų internetiniuose tinklalapiuose.

(f) *Organizacijų dalyvavimą Europos Bendrijos aplinkos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) (EB) Nr. 761/2001. Lietuvoje yra priimtas Vyriausybės nutarimas dėl šio reglamento taikymo bei patvirtinta šios sistemos įgyvendinimo programa. Įmonės, įdiegusios EMAS, kiekvienais metais, informuoja visuomenę apie pasiektus rezultatus. Šioms įmonėms ir įmonėms paženklinusioms gaminius ekologiniu ženklu sudaroma galimybė informuoti visuomenę talpinant informaciją AAA interneto tinklalapyje.*
(g) *AM ir jai pavaldžios institucijos spausdina įvairią faktinę bei analitinę teminę informaciją aplinką, tarptautinius susitarimus, kurių sąrašą galima rasti www.am.lt rubrikoje "Informacija apie aplinką" – "Leidiniai". Šiuo metu periodinių informacinių - padalomųjų leidinių (pvz., informacinis leidinys „Aplinkos ministerija - visuomenei") apsispręsta nebeleisti, kadangi pasirinkti kiti, didesnio imlumo sklaidos kanalai – žiniasklaida, internetas.*
(h) *Pagrindiniu dokumentu nustatančiu ES ekologinio ženklo suteikimo sąlygas yra 1992 m. kovo 23 d. Europos Ekonominės Bendrijos Tarybos Reglamentą Nr. 880/92 "Dėl EEB ekologinio ženklo suteikimo tvarkos". 2000m. liepos 17 d. buvo paskelbtas patobulintas Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas Nr. 1980/2000 "Dėl pakeistos Europos Sąjungos ekologinio ženklo suteikimo tvarkos". Lietuvos teisės aktais yra patvirtinta: Aplinkai nepavojingo gaminio ženklo suteikimo tvarka, konsultacinio forumo suformavimo ir jo darbo tvarka, licencijos pavyzdys, pranešimas apie ženklo suteikimą ar nesuteikimą. Apie suteiktus aplinkosauginius ženklus atitinkamoms gaminių grupėms bei įdiegtas aplinkos vadybos ir audito sistemas (EMAS) numatoma informuoti Lietuvos visuomenę informaciją talpinant AAA interneto tinklalapyje. Apie tai bus informuota ir Europos Komisija, kuri šią informaciją talpins atitinkamuose tinklalapiuose.*

(i) *2003 m. gegužės 21 d. Europos Bendrija, ir kitos šalys, tame tarpe ir Lietuva, pasirašė Išmetamų teršalų ir jų pernašų registrų protokolą (toliau – Protokolas). Pagal Protokolo nuostatas, kiekviena Protokolo šalis turi įsteigti nacionalinį išmetamų teršalų ir jų pernašų registrą.*

Nuo 2004 m. vasario mėnesio pradėjo funkcionuoti Europos išmetamų teršalų registras, kuris iš dalies dengia Protokolo reikalavimus. Lietuvoje, vadovaujantis aplinkos ministro 2002 m. įsakymo Nr.136 nuostatomis, visos įmonės, vykdančios atitinkamą veiklą ir viršijančios nustatytų teršalų emisijų slenktinius dydžius, privalo teikti ataskaitas atitinkamoms valdžios institucijoms. Tokiu būdu nuo 2004 metų Lietuvoje buvo pradėti rinkti duomenys pagal Europos išmetamų teršalų registro reikalavimus.

Kadangi šiuo metu funkcionuojantis Europos išmetamų teršalų registras dengia tik dalį Protokolo reikalavimų, Europos Komisija jau yra parengusi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento projektą dėl Europos Išmetamų teršalų ir jų pernašų registro įsteigimo. Nuo Reglamento įsigaliojimo datos, jo nuostatas tiesiogiai turės vykdyti visos Europos Sąjungos narės, tame tarpe ir Lietuva.

Įgyvendinant Reglamento (tuo pačiu ir Protokolo) nuostatas, Lietuvoje turės būti sukurta nacionalinė informacinė sistema, atitinkanti Reglamento reikalavimus. Šiuo metu AM yra pradėjusi vykdyti projektą „Aplinkos valdymo integruotos informacinės sistemos sukūrimas". Šio projekto įgyvendinimas leis sukurti pradinius techninius reikalavimus Reglamento(tuo pačiu ir Protokolo) nuostatoms įgyvendinti.

Visa informacija apie Europos išmetamų teršalų registrą bei būsimo Išmetamų teršalų ir jų pernašų registro kūrimo darbus bus talpinama AAA internetiniame tinklalapyje.

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

Remiantis ataskaitą rengusiųjų specialistų bei NVO rašte išdėstyta nuomone, įvardintinos šios kliūtys:

1. Ministerijos tinklalapio struktūros sudėtingumas – sunku rasti reikiamą informaciją. Reikalinga jį atnaujinti. Kartu reikalinga kaip galima dažniau atnaujinti ir teikiamą informaciją, kad ji būtų aktuali ir praktiškai panaudojama.
2. Įvairiems aplinkosauginio švietimo projektams, leidybai ir kitoms akcijoms vykdyti ar remti reikalingos nemažos lėšos. Lėšų trūkumas dažnai tampa švietimo ir informavimo procesus

stabdančiu veiksniu.

3. NVO atstovų nuomone, trūksta informacijos iš regioninių aplinkos apsaugos departamentų. Savivaldybės taip pat pateikia per mažai informacijos apie aplinką.
4. Lietuvoje nėra akredituotų laboratorijų, kurios galėtų patikrinti gaminių aplinkosauginius kriterijus aplinkai nepavojingo gaminio ženklui suteikti. Iš kitos pusės netikslinga steigti laboratoriją, jeigu ji nebus aprūpinta darbu.

Pateikite kitą informaciją apie informacijos rinkimo ir platinimo nuostatų **praktinį pritaikymą,** pvz., ar yra publikuotos informacijos statistika?

Lietuvos gamintojai bandydami skverbtis į Vakarų Europos rinkas yra priversti užtikrinti gaminiams ir aplinkosaugines savybes, todėl Utenos Trikotažo gaminių įmonė, Kauno "Drobės " bei Dirbtinio pluošto įmonės yra gavusios Europos tekstilės pramonininkų susivienijimo ekologinį ženklą, o dabar Utenos trikotažo gaminių įmonė planuoja gauti ir ES ekologinį ženklą "Gėlę".

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

Šio straipsnio 3 dalyje išvardinta teiktina informacija pateikiama Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų bei LR Seimo interneto tinklalapiuose.

Lietuvos savivaldybių interneto tinklalapių adresus galima rasti Lietuvos savivaldybių asociacijos tinklalapyje, adresu www.lsa.lt.

6 straipsnis

Išvardinkite teisines, reglamentuojančias ir kitas priemones, įgyvendinančias 6 straipsnyje minimas nuostatas dėl visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos.

Paaiškinkite, kaip kiekviena 6 straipsnio dalis įgyvendinta. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

(a) 1 dalyje įvardintas priemones, kurių imamasi, siekiant užtikrinti, kad:

(i) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl leidimų planuojamos veiklos rūšims, išvardintoms Konvencijos I priede, išdavimo;

(ii) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardintų I priede, tačiau galinčių turėti didelį poveikį aplinkai.

(b) Priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad suinteresuota visuomenė apie reikalus, nurodomus 2 dalyje, yra informuojama sprendimo priėmimo proceso pradžioje, šiuos veiksmus atliekant adekvačiai, laiku ir veiksmingai;

(c) Priemones, kurių imamasi siekiant užtikrint, kad visuomenės dalyvavimo procedūrose būtų laikomasi laiko terminų, nurodytų 3 dalyje;

(d) Priemones, siekiant užtikrinti visuomenės dalyvavimą pradiniame etape (pagal 4 dalį);

(e) Priemones, kuriomis būsimieji paraiškų teikėjai skatinami prieš pateikiant prašymą gauti leidimą, išsiaiškintų, kokios yra suinteresuotos visuomenės grupės, organizuotų svarstymus ir teiktų informaciją (pagal 5 dalį)

(f) Priemones pagal 6 dalį, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad:

(i) kompetentingos valstybės institucijos suinteresuotai visuomenei suteiktų visą su sprendimo priėmimu susijusią informaciją, nurodytą 6 straipsnyje, kuri yra prieinama visuomenės dalyvavimo procedūros metu;

(ii) kompetentingos institucijos suinteresuotai visuomenei pateikia šiame dalyje išvardintą informaciją;

(g) Priemones pagal 7 dalį, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės dalyvavimo procedūros leistų visuomenės atstovams teikti pasiūlymus, informaciją, analizę ar nuomonę, kurie, jų manymu, sietini su planuojama veikla.

(h) Priemones pagal 8 dalį, kuriomis naudojamasi siekiant užtikrinti, kad atitinkamame sprendime deramai atsispindėtų visuomenės dalyvavimo rezultatai.

(i) Priemones pagal 9 dalį, naudojamas tinkamam visuomenės informavimui apie sprendimą pagal atitinkamas procedūras užtikrinimui.

(j) Priemones pagal 10 dalį, kuriomis siekiama užtikrinti, kad valstybės institucijai svarstant iš naujo ar atnaujinant veiklos, išvardytos 1 dalyje, įgyvendinimo sąlygas, šio straipsnio 2-9 dalių nuostatos taikomos su atitinkamais pakeitimais ir tais atvejais, kai tai tikslinga.

(k) Priemones pagal 11 dalį, kurių imamasi šio straipsnio nuostatas taikant sprendimams, susijusiems su leidimų išdavimu dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką.

Visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos, išvardintos Konvencijos I priede reglamentuoja LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas bei Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės.

Piliečių ir visuomeninių organizacijų dalyvavimą ir informavimą apie priimamus sprendimus dėl planuojamos veiklos reglamentuoja šie Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas *užtikrina teisę gauti informaciją apie aplinką; dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese, teikti motyvuotus pasiūlymus dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo; atlikti visuomeninį poveikio aplinkai vertinimą. Taip pat užtikrina, kad Valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos pagal savo kompetenciją privalo tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių, visuomeninių organizacijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais; viešai skelbti ūkinės veiklos, galinčios turėti kenksmingo poveikio aplinkai, projektus; atsižvelgti į motyvuotus visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo privalomumo;įvertinti motyvuotus visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai; skatinti piliečius, visuomenines organizacijas, kitus juridinius ir fizinius asmenis dalyvauti priimant ir įgyvendinant sprendimus aplinkos apsaugos srityje.*

Tvarkoje ir Aplinkos ministerijos patvirtintame Aplinkos ministerijos dokumentų laikymo, informacijos teikimo pagal visuomenės paklausimus bei interesantų aptarnavimo reglamente *visuomenei suteikta teisė gauti iš valstybės institucijų visą informaciją aplinkos apsaugos klausimais.*

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme *įtvirtinta nuostata, kad visuomenė yra poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyvė, kuri poveikio aplinkai vertinimo procedūrose dalyvauja ankstyviausioje stadijoje nuo informacijos apie planuojamos ūkinės veiklos privalomą poveikio aplinkai vertinimą paskelbimo arba atrankos išvados paskelbimo. Visuomenė nustatyta tvarka teikia motyvuotus pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir šios veiklos galimo poveikio aplinkai. Visuomenė poveikio aplinkai vertinimo proceso metu turi teisę gauti iš kitų planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dalyvių informaciją apie galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai. Taip pat yra suteikiama galimybė apskųsti teismui šio įstatymo nuostatų taikymą ir atsakingos institucijos priimtus sprendimus.*

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu patvirtinti 2 sąrašai į kuriuos įrašyta:

1. planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (1 priedėlis);

2. planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo, rūšių sąrašą (2 priedėlis);

Kai planuojama ūkinė veikla įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą ar į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo, rūšių sąrašą, ir numatomas šios veiklos keitimas ar išplėtimas, įskaitant esamų statinių rekonstravimą, gamybos proceso ir technologinės įrangos modernizavimą ar keitimą, gamybos būdo, produkcijos kiekio (masto) ar rūšies pakeitimą, naujų technologijų įdiegimą ir kitus pakeitimus, galinčius daryti neigiamą poveikį aplinkai, tuomet taikoma atrankos procedūra.

Į šiuos sąrašus patenka Konvencijos I priede išvardintos veiklos.

Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje privalo būti išsamiai išnagrinėti visi programoje numatyti klausimai, pateikta poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo išnagrinėtų alternatyvų analizė, aplinkos monitoringo planas, informacija apie techninio ar praktinio pobūdžio problemas, kurios planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui (užsakovui) ar jo įpareigotam poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui kilo atliekant poveikio aplinkai vertinimą, bei visos ataskaitoje nagrinėjamos informacijos santrauka.

Pasiūlymai dėl poveikio aplinkai vertinimo planavimo organizatoriui teikiami raštu per visą planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo laikotarpį iki viešojo susirinkimo ir jo metu.

Išsamios visuomenės dalyvavimo procedūros išdėstytos poįstatyminiame teisės akte. ***Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtinta Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarka*** *reglamentuoja visuomenės dalyvavimą poveikio aplinkai vertinimo procese. Pagal šią Tvarką planuojamos ūkinės veiklos užsakovas turi pranešti visuomenei:*

- *apie poveikio aplinkai vertinimą tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą;*
- *apie atrankos išvadą, ar privaloma vertinti poveikį aplinkai tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo, rūšių sąrašą arba jeigu planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai pareikalauja, o atsakinga institucija nusprendžia, kad atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo būtų atliekama ir tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri neįrašyta į minėtus sąrašus.*

Užsakovas, prieš pateikdamas programą atsakingai institucijai tvirtinti arba gavęs iš atsakingos institucijos atrankos išvadą, ar privalomas poveikio aplinkai vertinimas, per 10 darbo dienų nuo atrankos išvados gavimo dienos, turi pranešti apie tai visuomenei, paskelbdamas visuomenės susitelkimo vietose (pvz., savivaldybės skelbimų lentoje), respublikinėje bei miesto (-ų) ar rajono (-ų), kuriame planuojama vykdyti ūkinę veiklą, spaudoje, o esant galimybei - per radiją ir televiziją: kur ir kokia planuojama ūkinė veikla bus vykdoma; kas planuoja ūkinę veiklą (užsakovas); kur ir kada galima susipažinti su informacija apie planuojamą ūkinę veiklą; kam teikti motyvuotus (pagrįstus) pasiūlymus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo klausimais; atrankos išvadą, ar planuojamai ūkinei veiklai privalomas poveikio aplinkai vertinimas.

Visuomenė turi teisę per 10 darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos teikti atsakingai institucijai motyvuotus (pagrįstus) pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą.

Užsakovas, parengęs planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki numatyto susitikimo su visuomene, turi paskelbti atitinkamose visuomenės informavimo priemonėse šią informaciją: kur ir kada įvyks susirinkimas; kur ir kada galima susipažinti su planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita; kam pateikti motyvuotus (pagrįstus) pasiūlymus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos klausimais.

Atsakinga institucija per 10 darbo dienų po sprendimo priėmimo savo interneto tinklapyje, o dėl tam tikrų veiklų - taip pat ir oficialiame leidinyje „Valstybės žinios" turi paskelbti sprendimo turinį ir visas su juo susijusias sąlygas; pagrindinius motyvus, kuriais buvo remtasi priimant sprendimą; informaciją apie numatytas priemones, skirtas išvengti, sušvelninti ar kompensuoti planuojamos ūkinės veiklos neigiamą poveikį aplinkai.

Užsakovas, gavęs iš atsakingos institucijos sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje, per 10 darbo dienų turi apie tai pranešti visuomenei, paskelbdamas visuomenės informavimo priemonėse trumpą informaciją apie atsakingos institucijos sprendimą planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje klausimu.

Visuomenės prašymu, atsakinga institucija, vadovaudamosi Tvarka ir Aplinkos ministerijos patvirtintu Aplinkos ministerijos dokumentų laikymo, informacijos teikimo pagal visuomenės paklausimus bei interesantų aptarnavimo reglamentu, privalo pateikti išsamesnę informaciją apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje.

***Lietuvos Respublikos statybos įstatymas** užtikrina visuomenės informavimą apie visuomenei svarbių statinių statybos pradžią ir jo padarinius. Statytojas (užsakovas) privalo informuoti visuomenę apie visuomenei svarbių statinių projektavimo pradžią. Šių statinių sąrašai (nurodant statinių paskirtį) ir informavimo tvarką nustatyti aplinkos ministro įsakymu patvirtintame statybos techniniame reglamente. Jei statinio projekto sprendiniai neatitinka patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę kreiptis į apskrities viršininką, kad būtų sustabdytas statinio projektavimas ir nebūtų išduodamas statybos leidimas. Šiais klausimais kylančius ginčus nagrinėja teismas.*

***Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtintas statybos techninis reglamentas STR 1.05.06:2002 „Statinio projektavimas“** užtikrina, kad statytojas, prieš pradedant projektuoti visuomenei svarbų statinį (statinių sąrašas pateiktas reglamente) arba jį rekonstruoti, keičiant jo paskirtį, ne vėliau kaip prieš savaitę iki statinio projektavimo pradžios turi informuoti visuomenę. Skelbimas apie planuojamą projektuoti statinį patalpinamas seniūnijos informaciniame stende ir skelbiamas vietinėje spaudoje informaciniu pranešimu. Seniūnijos informaciniame stende skelbimas saugomas ne mažiau kaip dvi savaites. Informaciniame pranešime ir skelbime seniūnijos stende turi būti nurodyta: statinio paskirtis; teritorijų planavimo dokumentas ir jo patvirtinimo data; statinio aukštų skaičius ir užstatymo plotas; gatvių, kelių bei aikščių, aikštelių (naujų ir rekonstruojamų) aprašymas ir eskizas; informacija apie trečiųjų asmenų interesų apsaugos projektinius sprendimus; planuojama statybos pradžia ir pabaiga; statinio projektuotojo pavadinimas ir jo būstinės adresas;kita visuomenę dominanti informacija statytojo nuožiūra. Fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę kreiptis į apskrities viršininką, jei statinio projekto sprendiniai neatitinka patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų arba pažeidžiamos kitos Statybos įstatyme ar kituose įstatymuose nustatytos trečiųjų asmenų teisės.*

***Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintas Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas** užtikrina, kad bus konsultuojamasi su visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus; visuomenė galės dalyvauti vertinant teritorijų planavimo dokumentų sprendinius bei kitus planus ir programas Apie priimtą sprendimą plano ar programos rengimo organizatorius informuos visuomenę. Jeigu priimamas sprendimas, kad strateginis pasekmių aplinkai vertinimas nebus atliekamas, plano ar programos rengimo organizatorius visuomenei praneša, kur galima susipažinti su motyvais, dėl kurių priimtas toks sprendimas. Plano ar programos rengimo organizatorius konsultuojasi su visuomene ir pateikia jai parengtą ataskaitą ir plano ar programos projektą, o jeigu vertinami teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai – ataskaitą ir plano koncepcijos nustatymo stadijoje parengtus sprendinius. Plano ar programos rengimo organizatorius apie priimtą sprendimą informuoja visuomenę ir nurodo kur galėtų susipažinti su priimtu planu ar programa; numatytomis plano ar programos įgyvendinimo pasekmių monitoringo priemonėmis; aprašymu, kuriame būtų glaustai nurodyta, kaip aplinkos apsaugos klausimai atsispindi plane ar programoje; kaip priimant sprendimą atsižvelgta į vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją, vertinimo subjektų išvadas, visuomenės pasiūlymus; kaip priimant sprendimą atsižvelgta į tarpvalstybinių konsultacijų rezultatus, jeigu jos vyko; kodėl atsižvelgiant į kitas svarstytas alternatyvas pasirinkta priimtoji plano, programos ar teritorijų planavimo dokumento koncepcijos alternatyva.*

***Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtintas Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašas** užtikrina, kad visuomenei bus suteiktos galimybės dalyvauti planų ar programų strateginiame pasekmių aplinkai vertinime, su ja bus konsultuojamasi ir ji galės dalyvauti viešame strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos aptarime ir jai bus suteikta galimybė susipažinti su priimtais sprendimais dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) patvirtinimo. Pagal šį aprašą visuomenės dalyvavimo procedūros yra:*

- *pranešimas apie planų ar programų,*
- *viešas supažindinimas su planų ar programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita bei plano ar programos projektu,*
- *informavimas apie priimtą sprendimą dėl plano ar programos patvirtinimo.*

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintame Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše taip yra visuomenės apibrėžimo sąvoka.

Visuomenė – tai vienas arba keli fiziniai ar juridiniai asmenys, jų asociacijos, organizacijos ar grupės.

***Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės** (TIPK) leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklėse numatytais būdais: per miesto, rajono ar respublikinę spaudą, savivaldybės skelbimų lentoje, esant galimybei, - per radiją ir televiziją. Visuomenės informavimą ir dalyvavimą TIPK leidimo procedūroje organizuoja regionų aplinkos apsaugos departamentai.*

***Genetiškai modifikuotų organizmų valstybinį valdymą Lietuvoje** reglamentuoja Genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) įstatymas. Šio įstatymo 12 straipsnis nustato, kad teisės aktų nustatyta tvarka visuomenė turi teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo ir gauti apie tai informaciją. Veiklos, kurios metu naudojami genetiškai modifikuoti organizmai, valstybinį valdymą Lietuvoje vykdo AM. Visi GMO srityje teisės aktų projektai, gautos paraiškos dėl GMO naudojimo yra svarstomi GMO valdymo priežiūros komitete, kuris susideda iš suinteresuotų valstybės institucijų ir visuomeninių organizacijų atstovų, vyksta diskusijos, atsižvelgiama į jų nuomonę. GMO valdymo priežiūros komitetas patvirtintas Aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 602 .*

Vadovaujantis GMO įstatymu, Orhuso konvencija, Tarybos Direktyva 2001/18/EB, Tarybos Direktyva 98/81/EB parengta Visuomenės informavimo ir dalyvavimo išduodant leidimus genetiškai modifikuotų organizmų ar genetiškai modifikuotų produktų naudojimui tvarka. Ši Tvarka 2003 m. patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. įsakymu Nr. 299. Tvarka reglamentuoja visuomenės informavimą ir dalyvavimą išduodant leidimus genetiškai modifikuotų produktų naudojimui.

Visuomenė turi teisę gauti viešai skelbiamą informaciją apie GMO ir GMP naudojimą pagal paklausimus. Ji neteikiama, jeigu informacijos paskelbimas pažeistų konfidencialumą ir intelektinės nuosavybės teises. Pagal galiojančius nacionalinius teisės aktus visuomenės informavimą dėl GMO ar jų produktų naudojimo per šalies masines informavimo priemones organizuoja pranešėjas.

Visuomenės informavimo ir dalyvavimo išduodant leidimus genetiškai modifikuotų organizmų ar genetiškai modifikuotų produktų naudojimui tvarkos 4 punktas nustato, kad „...informacijos apie GMO ir GMP naudojimą, kaupimą ir prieinamumą visuomenei per registrą ir internetinę duomenų bazę organizuoja Aplinkos ministerija, nepažeisdama informacijos konfidencialumo ir intelektinės nuosavybės teisių“.

Genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkos aprašas patvirtintas 2004 m. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1–542 „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkos aprašo patvirtinimo“. Šioje duomenų bazėje kaupiami ir plačiai visuomenei prieinamoje dalyje pateikiama tokia informacija: ES teisiniai aktai ir tarptautinės sutartys; Lietuvos Respublikos teisės aktai; gautos paraiškos ir pranešimai dėl GMO išleidimo į aplinką, pateikimo į rinką ar riboto naudojimo; išduoti leidimai dėl GMO išleidimo į aplinką ar GMM riboto naudojimo bei sutikimai dėl gmo pateikimo į rinką; kita susijusi informacija. Minėta nacionalinė GMO duomenų bazė (internetinis adresas: http://gmo.am.lt) yra svarbi užtikrinant valstybės institucijų veiklos skaidrumą, užtikrina plačiosios visuomenės informavimą ir dalyvavimą. Yra parengta rubrika visuomenei - tiesiogiai gali pareikšti savo nuomonę. Trūkumas – negali vykti diskusijos.

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

- *Visuomenė nėra aktyvi ankstyvose planavimo ir poveikio aplinkai vertinimo procedūrų stadijose, nekreipia dėmesio į skelbimus, neskaito spaudos, nepaiso nustatytų terminų.*
- *Visuomenė prieštarauja nepateikdama motyvų ir nesiklauso į jokius argumentus.*
- *Atliekant planavimo bei poveikio aplinkai vertinimą ankstyvoje stadijoje duomenų apie konkrečius technologinius ir techninius sprendimus trūkumas, o su tuo susijęs ir rizikos vertinimas.*

Sudėtinga vertinant alternatyvas.

- *Kompensacinių priemonių dėl turto detalizavimas planavimo ir poveikio aplinkai vertinimo stadijoje. Pastaruoju metu visuomenė kelia daugiau klausimų nesusijusių su aplinkos apsauga ir visuomenės sveikata, o susijusių su turtiniais santykiais.*
- *Kartais užsakovai nepaskelbia atrankos išvados.*

Pateikite kitą informaciją apie visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos nuostatų **praktinį pritaikymą,** pvz., ar yra prieinami statistiniai duomenys ar kita informacija apie visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos ar sprendimus netaikyti šio straipsnio nuostatų planuojamai veiklai dėl nacionalinės gynybos.

Dėl sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos. *Atliekant teritorijų panavimo, planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo bei poveikio aplinkai vertinimo viešumo procedūras visi viešo svarstymo procese dalyvaujantys piliečiai, visuomeninės organizacijos yra registruojami, pasisakymai protokoluojami, pateikti pasiūlymai registruojami ir vertinami nustatyta tvarka.*

Pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintą Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą, konsultacijų su visuomene dokumentai (pasiūlymų teikimo pažymos, viešo supažindinimo protokolas, dalyvių sąrašas, informacija apie skelbimus) yra sudėtinė poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo vertinimo atskaitos dalis. Todėl institucijos priimdamos sprendimus turi statistinius duomenis apie visuomenės dalyvavimą.

Dėl GMO. *Aplinkos ministerija, remiama UNEP/GEF projekto, 2004 m. gegužės 27 dieną organizavo mokslinę – praktinę konferenciją. Konferencijos dalyviai – įvairių visuomenės sluoksnių – mokslo, politikos, verslo, savivaldos, žemdirbių – atstovai turėjo galimybę ne tik išklausyti pranešimus, bet ir patys dalyvauti diskusijose.*

2004 m. rugsėjo 9-12 d. LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atliktas tyrimas – požiūris į genetiškai modifikuotus produktus ir jų vartojimą. Respondentų skaičius: N = 1007. Apklausa vyko Lietuvoje - 18 miestų ir 58 kaimuose. Tyrimai parodė, kad 40,2 % gyventojų nieko nežino apie GMO. Ši informacija paskelbta http://www.am.lt (rubrika „Informacija apie aplinką „ - „Tematinė informacija“ - „Genetiškai modifikuoti organizmai“ – „Patvirtinti dokumentai“ - „Visuomenės apklausa“).

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

www.am.lt ; http://gmo.am.lt , http://aaa.am.lt

7 straipsnis

Išvardinkite atitinkamas praktines ir (arba) kitokias nuostatas, leidžiančias visuomenei dalyvauti rengiant planus ir programas, susijusius su aplinkosauga. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Dėl apibrėžimų. *Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme apibrėžtos visuomenės ir suinteresuotos visuomenės sąvokos.*

Suinteresuota visuomenė - visuomenė, kuriai daro įtaką arba gali daryti įtaką rengiamo teritorijų planavimo dokumento sprendiniai ar kuri yra suinteresuota tų sprendinių įgyvendinimu; pagal šį apibrėžimą nevyriausybinės organizacijos, padedančios spręsti kraštotvarkos problemas ir veikiančios pagal Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus, laikomos suinteresuotomis organizacijomis.

Visuomenė - vienas ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų, taip pat jų asociacijos, organizacijos arba grupės.

Dėl 3.9. *Reikalavimas taikomas. LR teritorijų planavimo įstatymo 31 str. 2 d. teigiama, kad fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę susipažinti su parengtais ir patvirtintais teritorijų planavimo dokumentais teritorijų planavimą organizavusioje institucijoje, gauti teritorijų planavimo dokumentų ar jų dalių, brėžinių kopijas.*

Visuomenės dalyvavimą rengiant planus ir programas Lietuvoje reglamentuoja: *Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2004 m. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 904 patvirtinti „Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai".*

Remiantis šiais įstatymais, visuomenė gali dalyvauti rengiant ir aptariant: teritorijų planavimo dokumentus (bendruosius, specialiuosius, detaliuosius planus), regioninės plėtros programas ir savivaldybės planus ir programas.

Visuomenės dalyvavimas yra sudėtinė teritorijų planavimo proceso dalis rengiant bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius teritorijų planus. Planavimą organizuojančios valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos viešai paskelbia (skelbimai spaudoje ir interneto tinklalapyje) apie teritorijų planavimo dokumento pradžią, informuoja apie galimybes teikti pasiūlymus, konsultuojasi su suinteresuota visuomene dėl sprendinių; supažindina visuomenę su sprendiniais, surengia viešą ekspoziciją, suregistruoja gautus pasiūlymus, juos išnagrinėja kartu su rengėju, atsižvelgia arba motyvuotai atmeta, pranešdami pareiškėjams, aptaria pasiūlymus su suinteresuota visuomene konferencijoje ar atitinkamai viešame surinkime, pagal patvirtintus nuostatus. Atsakymas gal būti apskųstas valstybinę teritorijų planavimo priežiūrą atliekančiai institucijai per mėnesį nuo jo gavimo dienos. Valstybinę teritorijų planavimo priežiūrą atliekanti institucija per 20 darbo dienų nuo skundo gavimo dienos pateikia motyvuotą atsakymą, kuris gali būti apskųstas teismui. Susipažinimui su parengtais nacionalinio, regiono lygmens teritorijų planavimo dokumentais skiriamas ne trumpesnis kaip dviejų mėnesių laikotarpis, iš jo ne mažiau kaip vienas mėnuo viešai ekspozicijai, susipažinimui su parengtais rajono lygmens bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentais – vieno mėnesio laikotarpis, 15 darbo dienų viešai ekspozicijai, su detaliaisiais planais – 20 darbo dienų, iš jų 10 darbo dienų viešai ekspozicijai, susipažinimui su supaprastinta tvarka parengtais detaliaisiais ir specialiaisiais planais -10 darbo dienų laikotarpis. Vadovaujantis minėtais nuostatais visuomenė informuojama ir apie teritorijų planavimo dokumento patvirtinimą, be to su patvirtinto teritorijų planavimo dokumento sprendiniais galima susipažinti planavimą organizavusioje institucijoje.

Paaiškinkite, kokios yra visuomenės galimybės dalyvauti formuojant aplinkosaugos politiką.

Visuomenės galimybės dalyvauti formuojant aplinkosaugos politiką procedūriškai nereglamentuotos. Tačiau pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 8 straipsnį valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos pagal savo kompetenciją privalo skatinti piliečius, visuomenines organizacijas, kitus juridinius ir fizinius asmenis dalyvauti priimant ir įgyvendinant sprendimus aplinkos apsaugos srityje.

Visuomenei (fiziniams ir juridiniams asmenims ar jų grupėms, asociacijoms, organizacijoms) sudaromos galimybės dalyvauti teritorijų planavimo procese: ji informuojama apie teritorijų planavimo dokumentų rengimo pradžią, supažindinama su parengtais teritorijų planavimo dokumentais bei gali teikti pasiūlymus dėl sprendinių. Planavimo organizatorius ir rengėjas šiuos pasiūlymus išnagrinėja, atsižvelgia arba atmeta ir atsako raštu pareiškėjams. Informacija apie teritorijų planavimo dokumento rengimo pradžią, o taip pat apie jo patvirtinimą skelbiama atitinkamai pagal teritorijų planavimo lygmenį skelbiama šalies ar vietinėje spaudoje bei planavimą organizavusios institucijos interneto tinklalapyje.

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

Visuomenė mažai suinteresuota teritorijų planavimo dokumentais planavimo proceso pradžioje, be to ne visada ją pasiekia informacija, paskelbta internete ar šalies spaudoje, o NVO veikla nėra aktyvi.

Pateikite kitą informaciją apie visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus dėl 7 straipsnyje įvardintos konkrečios veiklos nuostatų **praktinį pritaikymą.**

Kaip visuomenės dalyvavimo pavyzdį galima paminėti LR bendrojo teritorijos plano rengimą ir svarstymą. Straipsniai žiniasklaidoje suteikė visuomenei informaciją apie plano ruošimo pradžią, 2 mėnesių laikotarpis buvo skirtas susipažinti su planu (įskaitant 1 mėn. laikotarpį, skirtą susipažinti su preliminariais sprendimais ir paruoštu planu. Suinteresuotos visuomenės grupėms, tokioms kaip NVO, regioninės administracijos, kitos valstybės institucijos,buvo rengiamos konferencijos. Piliečiai dalyvavo gana vangiai, daugiau į svarstymą įsitraukė specialistai ir valstybės

institucijų atstovai.

Gan aktyviai visuomenė dalyvavo rengiant Vilniaus senamiesčio detalųjį planą: buvo rengiami susirinkimai, kuriuose dalyvaudavo gyventojai, registruojami gyventojų pasiūlymai.

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

Informaciją apie teritorijų planavimą skelbiama savivaldybių interneto tinklalapiuose ir vietos spaudoje. Lietuvos teritorijos bendrasis planas pateikimas adresu http://oracle.am.lt/bp/

8 straipsnis

Aprašykite, kaip siekiama skatinti efektyvų visuomenės dalyvavimą rengiant vykdomojo pobūdžio ir kitus bendrojo pobūdžio privalomuosius norminius aktus, kurie gali turėti didelį poveikį aplinkai. Atitinkamu mastų aprašykite 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Visuomenės dalyvavimas rengiant teisės (taip pat ir aplinkos politikos srityje)Lietuvoje reglamentuojamas remiantis bendromis nuostatomis įvardintomis ***Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatyme****, kuriuo garantuojama piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisės. Taip pat* ***Peticijų įstatyme****, pagal kurį galima kreiptis į valstybės institucijas reikalaujant ar siūlant spręsti svarbias problemas, kai tam reikia priimti, pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios galiojantį teisės aktą. Pagal* ***Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymą*** *pasiūlymus dėl teisės akto rengimo turi teisę teikti visi piliečiai, o* ***Seimo statute*** *(126 str., 143 str., 147 str. ir kt.) numatyta galimybė teikti visuomenei svarstyti įstatymų projektus.* ***Seimo valdybos sprendimu*** *„Dėl visuomenės informavimo apie įstatymų ir kitų teisės aktų projektus“nustatyta, kad „Valstybės žinių“ skyriuje „Informaciniai pranešimai“ bus skelbiama apie tuos įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, kurie yra įregistruoti Seimo posėdžių sekretoriate.* ***Viešojo administravimo įstatymo*** *7 str. taip pat skelbia, kad viešojo administravimo institucijos dėl administracinio reglamentavimo sprendimų, susijusių su bendrais teisėtais visuomenės interesais ir turinčių svarbią reikšmę didelei gyventojų bendruomenės daliai, turi konsultuotis su visuomenės interesams atitinkamoje srityje atstovaujančiomis organizacijomis (asociacijų, profsąjungų, visuomeninių organizacijų, kitų ne vyriausybinių organizacijų atstovais), o įstatymų numatytais atvejais - ir su gyventojais.*

LR aplinkos ministerijos darbo reglamente *(69 p.) taip pat teigiama, kad teisės aktų projektams rengti ministro įsakymu gali būti sudaromos darbo grupės, į kurių sudėtį gali įeiti ir įmonių bei organizacijų atstovai.*

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

Teisės aktų nuostatos įgyvendinamos.

Pateikite kitą informaciją apie praktinį 8 straipsnyje įvardintų visuomenės dalyvavimo nuostatų pritaikymą**.**

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

LR Seimo interneto tinklalapis adresu www.lrs.lt ,

Aplinkos ministerijos tinkalalpis, adresu www.am.lt

9 straipsnis

Išvardinkite teisines, reglamentuojančias ir kitas priemones, įgyvendinančias 9 straipsnyje minimas nuostatas dėl visuomenės teisės kreiptis į teismus.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinta kiekviena 9 straipsnio dalis. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

(a) 1 dalyje minimas nuostatas, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad:

(i) kiekvienas asmuo turėtų teisę kreiptis kreiptis dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme arba kitoje nepriklausomoje ir bešališkoje institucijoje , jei asmuo galvoja, kad jo prašymas suteikti informaciją pagal 4 straipsnį nebuvo nagrinėtas;

(ii) tais atvejais, kai numatoma tokį sprendimą iš naujo svarstyti teisme, asmuo taip pat turėtų teisę įstatymų nustatyta tvarka pasinaudoti skubia, nemokama ir nebrangia pakartotinio nagrinėjimo procedūra, kurią atlieka valstybės institucija arba kita nepriklausoma ir bešališka ne teismo institucija;

(iii) galutiniai sprendimai, priimti pagal šios dalies nuostatas, yra privalomi atitinkama informacija disponuojančiai valstybės institucijai, o priežastys yra nurodomos raštu bent tais atvejais, kai prašymas suteikti informaciją yra atmetamas;

(b) priemones, kurių, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais, imamasi siekiant užtikrinti, kad suinteresuoti visuomenės atstovai, atitinkantys 2 dalyje nurodytus kriterijus, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje nepriklausomoje ir bešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje , siekiant teisiniu ar procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų;

(c) 3 dalyje nurodytas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba tesimo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo.

(d) 4 dalyje nurodytas priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad:

(i) būtų užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės pagal 1, 2, ir 3 dalyse nurodytas procedūras;

(ii) tokios procedūros atitinka kitus šios dalies reikalavimus;

(e) 5 dalyje nurodytas priemones, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenei suteikiama informacija apie teisę į administracinę ir teisinę peržiūros procedūrą.

(a) *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų įstatymo IV skyrius reglamentuoja institucijų sprendimų dėl informacijos pateikimo apskundimo tvarką. Pagal įstatymo nuostatas asmenys, kreipėsi su prašymu suteikti informaciją apie institucijos veiklą ir jos negavę įstatyme nustatytais terminais ar gavę netikslią, neišsamią informaciją turi teisę LR administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka skųsti institucijos sprendimą administracinių ginčų komisijai, t.y. tokio pobūdžio skundams nagrinėti nustatyta išankstinė ginčų nagrinėjimo ne per teismą tvarka. Administracinių ginčų komisijos sprendimas, netenkinantis pareiškėjo, LR administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka gali būti skundžiamas administraciniam teismui.*

Tvarkos, 13 punkte įtvirtinta nuostata, kad asmuo, kuris kreipėsi į valstybės ir savivaldybės instituciją prašydamas informacijos ir mano, kad jam pateikta informacija apie aplinką nepakankamai tiksli ar išsami, gali pakartotinai kreiptis į instituciją dėl papildomos informacijos ir jeigu valstybės ar savivaldybės institucija per nurodytą terminą nepateikia papildomos informacijos arba motyvuotai atsisako ją pateikti, asmuo turi teisę institucijos veiksmus apskųsti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, t.y. LR administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka - administracinių ginčų komisijai.

Minėtos Tvarkos 17 punktas taip pat reglamentuoja asmens teisę skųsti institucijos sprendimą dėl atsisakymo teikti informaciją, kuri pagal teisės aktų reikalavimus ar dėl kitų pagrįstų motyvų negali būti teikiama (pvz.: privati informacija, valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija,

komercinės paslaptys ir pan.). Administracinių ginčų komisijoje asmenų prašymų nagrinėjimo procedūros yra nemokamos. Administracinių ginčų komisijos ginčus dėl informacijos teikimo nagrinėja vadovaujantis LR administracinių ginčų komisijų įstatymu ir jų priimti sprendimai yra privalomi viešojo administravimo subjektams (15 str.).

(b) *Asmenys, tame tarpe ir visuomenės atstovai, kurie mano, kad jų teisės yra pažeistos, vadovaujantis LR administracinių ginčų komisijų įstatymo 11 str., turi teisę kreiptis į Administracinių ginčų komisijas, šių komisijų kompetencijos klausimais. Analogiška nuostata įtvirtinta LR administracinių bylų teisenos įstatymo 5 str., kuris reglamentuoja kiekvieno asmens teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymų saugomas interesas.*

(c) *Vadovaudamasis LR administracinių bylų teisenos įstatymo 71 str. nuostatomis, teismas proceso dalyvių motyvuotu prašymu arba savo iniciatyva gali imtis priemonių reikalavimui užtikrinti, t.y. uždrausti atlikti tam tikrus veiksmus, laikinai sustabdyti ginčijamo akto galiojimą. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 8 punkte taip pat teigiama, kad piliečiai, visuomeninės organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka paduoti skundą (prašymą) reikalaudami nubausti asmenis, kaltus dėl kenksmingo poveikio aplinkai, ir pareigūnus, kurių priimti sprendimai ar veiksmai (neveikimas) pažeidė piliečių, visuomeninių organizacijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus.*

(d) *LR viešojo administravimo įstatyme, kuriuo vadovaujantis valstybės bei vietos savivaldos institucijos nagrinėja asmenų prašymus bei skundus, įtvirtinta nuostata, kad sprendime dėl pateiktų prašymų turi būti nurodyta sprendimo apskundimo tvarka (8 str.), tokiu būdu informuojant apie asmens teisę apskųsti sprendimą, kuris jo netenkina.*

(e) *Tvarkos 17 punkte nurodoma, kad neteikiant informacijos, susijusios su išimtimis, nurodoma informacijos neteikimo priežastis ir paaiškinama galimybė apskųsti šį sprendimą įstatymų bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.*

Įvardinkite **kliūtis**, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią anksčiau minėtą šio straipsnio dalį.

Pateikite kitą informaciją apie praktinį 9 straipsnio nuostatų pritaikymą.

Lietuvoje dar tik formuojasi šios srities praktika, vyksta pirmieji teisminiai procesai.

Esant galimybei, pateikite su šiais klausimais susijusius interneto tinklalapių adresus:

Teisės aktų projektus, priimtus teisės aktus galima rasti AM interneto tinklalapyje adresu www.am.lt tituliniame lape bei rubrikoje „Teisinė informacija“ arba LR Seimo tinklalapyje adresu www.lrs.lt .

10 – 22 Konvencijos straipsniai nacionaliniame lygmenyje neįgyvendinami.